

Η υφιστάμενη διοικητική οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος

Ορθοδοξία / Εκκλησιαστική Ιστορία

Σωτήριος Μυλωνάς, Υποψήφιος Δρ. Θεολογίας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=171138>)

Η Εκκλησία της Ελλάδος διοικητικά αποτελείται από την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος και από τις μητροπόλεις των καλουμένων Νέων Χωρών. Περιλαμβάνει την Αρχιεπισκοπή Αθηνών και τις ακόλουθες μητροπόλεις: α) Αιτωλίας και Ακαρνανίας, Μητροπόλεις Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος: α) Αιτωλίας και Ακαρνανίας, β) Αργολίδος, γ) Άρτης, δ) Γλυφάδας, ε) Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, στ) Δημητριάδος και Αλμυρού, ζ) Ζακύνθου και Στροφάδων, η) Ηλείας και Ωλένης, θ) Θηβών και Λεβαδείας, ι) Θήρας, Αμοργού και Νήσων, ια) Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφανσάλων, ιβ) Ιλίου, Πετρουπόλεως και Αχαρνών, ιγ) Καισαριανής, Βύρωνος και Υμηττού, ιδ) Καλαβρύτων και Αιγιαλείας, ιε) Καρπενησίου, ιστ) Καρυστίας και Σκύρου, ιζ) Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων ιη) Κεφαλληνίας, ιθ) Κηφισιάς, Αμαρουσίου και Ωρωπού, κ) Κορίνθου, Σικιώνος, Ζεμενού, Ταρσού και Πολυφέγγους κα) Κυθήρων, κβ) Λαρίσης και Τυρνάβου, κγ) Λευκάδος και Ιθάκης, κδ) Μάνης, κε) Μαντινείας και

Κυνουρίας, κστ) Μεγάρων και Σαλαμίνας, κζ) Μεσσηνίας, κη) Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, κθ) Μονεμβασίας και Σπάρτης, λ) Ναυπακτίας και Αγίου Βλασίου, λα) Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας, λβ) Νέας Σμύρνης, λγ) Νικαίας, λδ) Παροναξίας, λε) Πατρών, λστ) Πειραιώς, λζ) Περιστερίου, λη) Σταγών και Μετεώρων, λθ) Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου, μ) Τρίκκης και Σταγών, μα) Τριφυλίας και Ολυμπίας, μβ) Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης, μγ) Φθιώτιδος, μδ) Φωκίδος και με) Χαλκίδος.

Του Οικουμενικού Πατριαρχείου (με βάση και τις διατάξεις του Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου του 1928 κ του Ν. 3615/1928): α) Αλεξανδρουπόλεως, β) Βερροίας και Ναούσης, γ) Γουμένισσης Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου, δ) Γρεβενών, ε) Διδυμοτείχου και Ορεστιάδος και Σουφλίου, στ) Δράμας, ζ) Δρυινοπούλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης, η) Εδέσσης, Πέλλης και Αλμωπίας, θ) Ελασσόνας, ι) Ελευθερουπόλεως ια) Ζιχνών και Νευροκοπίου, ιβ) Θεσσαλονίκης, ιγ) Ιερισσού, Αγίου Ορους και Αρδαμερίου, ιδ) Ιωαννίνων, ιε) Κασσανδρείας, ιστ) Καστοριάς, ιζ) Κίτρους και Κατερίνης, ιη) Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης ιθ) Λήμνου, κ) Μαρώνας και Κομοτηνής, κα) Μηθύμνης, κβ) Μυτιλήνης, Ερεσσού και Πλωμαρίου, κγ) Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, κδ) Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς, κε) Νικοπόλεως και Πρεβέζης, κστ) Ξάνθης και Περιθεωρίου, κζ) Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου, κη) Πολυανής και Κιλκισίου, κθ) Σάμου και Ικαρίας, λ) Σερβίων και Κοζάνης, λα) Σερρών και Νιγρίτης, λβα) Σιδηροκάστρου, λγ) Σισανίου και Σιατίστης, λδ) Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, λε) Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας και λστ) Χίου, Ψαρών και Οινουσσών.

Η Αρχιεπισκοπή Αθηνών καθώς και οι Μητροπόλεις της είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και υποδιαιρούνται σε μικρότερες εδαφικές περιφέρειες, τις Ενορίες.

Κεντρικά όργανα της ΕτΕ είναι η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας και ο εκπρόσωπος αυτής η Διαρκής Ιερά Σύνοδος.

Από το 1923 η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας είναι το ανώτατο όργανο διοίκησης της Εκκλησίας της Ελλάδος (ΙΣΙ στο εξής). Συγκροτείται από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών ως Πρόεδρο και τους εν ενεργεία αρχιερείς που διαποιμαίνουν Μητροπόλεις[1]. Οι «διαποιμαίνοντες Μητροπόλεις Αρχιερείς» είναι όλοι οι εν ενεργεία Μητροπολίτες, εκείνοι δηλαδή που έχουν νόμιμα εκλεγεί, κανονικώς χειροτονηθεί και με προεδρικό διάταγμα κατασταθεί, εκτός αν έχουν καταδικαστεί με την ποινή της καθαίρεσης[2].

Ως ανώτατη εκκλησιαστική αρχή η ΙΣΙ αποφασίζει για τα ζητήματα που αφορούν την Εκκλησία της Ελλάδος. Συγκεκριμένα[3]:

1. Μεριμνά για την τήρηση των δογμάτων της Ορθοδόξου πίστεως, των ιερών κανόνων και παραδόσεων και για την εκκλησιαστική κοινωνία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τις λοιπές Ορθόδοξες Εκκλησίες και ρυθμίζει τις σχέσεις της ΕτΕ με τους ετεροδόξους.
2. Μελετά και αποφασίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πραγμάτωση της κατά Χριστόν ζωής του κλήρου και των πιστών.
3. Μεριμνά για την εκκλησιαστική τάξη και ευπρέπεια, καθώς επίσης για κάθε θέμα που αφορά τη θεία λειτουργία.
4. Αποφασίζει την άσκηση εκκλησιαστικής οικονομίας, συγκαταβάσεως και επιείκειας.
5. Εκδίδει κανονιστικές αποφάσεις για την οργάνωση και εσωτερική διοίκηση της Εκκλησίας.
6. Εκλέγει τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και τους Μητροπολίτες.
7. Ασκει την ανώτατη εποπτεία και τον έλεγχο στις πράξεις της Δ.Ι.Σ., των Αρχιερέων, των διοικητικών οργάνων της Εκκλησίας και των επιμέρους εκκλησιαστικών ΝΠ.
8. Συγκροτεί ειδικές επιτροπές.
9. Αποφασίζει την επιβολή της ποινής του αφορισμού.
10. Εκδικάζει τις αιτήσεις αναθεωρήσεως κατά των τελεσίδικων αποφάσεων εναντίον πρεσβυτέρων, διακόνων και μοναχών.
11. Ψηφίζει τον Κανονισμό των εργασιών της Δ.Ι.Σ.
12. Ασκει τις αρμοδιότητες που απορρέουν από τους ιερούς κανόνες και τις

λοιπές εκκλησιαστικές διατάξεις, και

13. Αποφαίνεται επί των προσφυγών που αναφέρονται στη νομιμότητα και κανονικότητα εγγραφών στον κατάλογο των προς Αρχιερατεία εκλογίμων.

Επίσης, η ΙΣΙ συνέρχεται σε τακτικές και σε έκτακτες συνελεύσεις. Τακτικά (και αυτοδίκαια) συνέρχεται την 1^η Οκτωβρίου κάθε έτους. Η ΙΣΙ βρίσκεται σε απαρτία όταν τα παριστάμενα μέλη είναι περισσότερα του 50% του συνολικού αριθμού των μελών της. Πρόεδρος της είναι ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, ενώ Αντιπρόεδρος ο αρχαιότερος (ως προς την αρχιερωσύνη) Μητροπολίτης. Περιπτώσεις όπως η εκλογή Αρχιεπισκόπου Αθηνών απαιτούν αυξημένη απαρτία 2/3. Οι αποφάσεις της Ι.Σ.Ι. λαμβάνονται κατά πλειονοψηφία, σε περίπτωση δε ισοψηφίας, εάν η ψηφοφορία είναι φανερή, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Σε ζητήματα όμως θεμελιώδους κατά την κρίση της Συνόδου σπουδαιότητας, όπως η επιβολή της ποινής του αφορισμού ή η άσκηση εκκλησιαστικής οικονομίας, απαιτείται πλειονοψηφία των 2/3 τουλάχιστον του όλου αριθμού των μελών της Ιεραρχίας[4]. Τα της λειτουργίας της ΙΣΙ καθορίζει λεπτομερώς ο Κανονισμός 1/1977 «Περί εργασιών της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος».

Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος[5] (στο εξής ΔΙΣ) αποτελεί το διαρκές διοικητικό όργανο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Συγκροτείται από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, ως Πρόεδρο, και δώδεκα εν ενεργεία Μητροπολίτες, εκ των οποίων έξι υπάγονται στην Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος και έξι υπάγονται στις Μητροπόλεις των Νέων Χωρών. Η ισότιμη συμμετοχή Μητροπολιτών από την Εκκλησία της Ελλάδος και των Νέων Χωρών απορρέει από το άρθρο 1 Ν. 3615/1928 όσο και από το κείμενο της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως της 4ης Σεπτεμβρίου 1928 (Όρος Β').

Οι αρμοδιότητες της ΔΙΣ είναι οι εξής[6]:

1. Επιμελείται της ακριβούς εκτελέσεως των αποφάσεων της Ι.Σ.Ι.
2. Εκτελεί τις πράξεις εκείνες που της αναθέτει ειδικώς η Ι.Σ.Ι.
3. Γνωμοδοτεί για κάθε υπό ψήφιση εκκλησιαστικό νόμο.
4. Αντιμετωπίζει τα τρέχοντα εκκλησιαστικά ζητήματα.
5. Παρακολουθεί το δογματικό περιεχόμενο των διδακτικών βιβλίων του μαθήματος των Θρησκευτικών που προορίζονται για τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
6. Συνεργάζεται με την Πολιτεία σε θέματα εκκλησιαστικής εκπαίδευσης και μεριμνά για την επιμόρφωση του κλήρου.
7. Μεριμνά για τον «κατά Χριστόν βίον» του πληρώματος της Εκκλησίας.
8. Ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο νόμος για τα εκκλησιαστικά δικαστήρια.

9. Επαγρυπνά για την εκπλήρωση των καθηκόντων κληρικών μοναχών
10. Παρέχει στους Αρχιερείς άδεια απουσίας πέραν των δέκα ημερών από την έδρα τους
11. Εκδίδει επίσημο δελτίο υπό τον τίτλο «Εκκλησία», στο οποίο, μεταξύ άλλων, καταχωρίζονται εκκλησιαστικοί νόμοι, πράξεις, διατάξεις, αποφάσεις, εγκύκλιοι, κ.λπ.

Τα της λειτουργίας της ΔΙΣ καθορίζει λεπτομερώς ο Κανονισμός 2/1977 «Περί εργασιών της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος».

(Συνεχίζεται)

- [1] Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 3.
- [2] Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 34.
- [3] Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 4.
- [4] Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 6.
- [5] Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 7.
- [6] Καταστατικός Χάρτης, άρθρο 9.

<http://bit.ly/2yOdOTY>